Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 229. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го ЛИСТОПАДА 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 30, 1985 No. 229. VOL. XCII.

Що ще можна зробити у справі М. Медведя

Здається, що українці будуть ще довго пам'ятати трагедію Мирослава Медведя. Не можна дозволити, щоб цей випадок затерся в наших думках, щоб затерся у думках урядових чинників або зник зі сторінок американської преси.

Мирослав Медведь міг святкувати День Подяки разом з нами в ЗСА і разом з усіми американцями дякувати Богові за всі блага в цій країні. Але так не сталося і тому ми мусимо звернути увагу публічної опінії на це, як потрактовано справу Медведя і всіх українців в СССР.

Головний Уряд УНСоюзу закликає своїх членів робити далі все, що тільки можливо, щоб справа М. Медведя не залишилася призабутою та пропонує такі заходи:

1. Зв'язатися зі своїми сенаторами і конґресменами листовно або телеграмами, вимагаючи повної інвестиґації Конґресу, як Уряд перевів цілу справу Медведя. Листи не потребують бути довгі, вистачить кілька слів. Писати на адресу: U.S.Senate, Washington D.C. 20510; U.S. House of Representatives, Washington D.C. 20515.

2. Якщо ви були заанґажовані у виборчу кампанію і знаєте свого конгресмена чи сенатора або місцевих політичних діячів, зв'яжіться з ними особисто і висловіть своє обурення з приводу випадку із М. Медведем. Вимагайте від них, щоб старалися про конґресову інвестиґацію в цій справі. В святочному часі більшість сенаторів і членів Палати Репрезентантів перебувають у своїх виборчих дільницях. Якщо вони матимуть публічні виступи, візьміть в них участь і піднесіть справу Медведя.

3. Усі республіканці повинні зв'язатися з Френком Фаренкопфом і сенатором Полем Лексолтом, щоб протестувати проти того, як республіканський Уряд попровадив цілу справу Медведя і вимагати, щоб усі факти були подані до відома американського народу.

Адреси цих республіканських провідників є: Mr. Frank Fahrenkopf, Chairman, Republican National Committee, 310 First Street, SE. Washington, D.C.; Sen. Paul Laxalt General Chairman, Republican National Committee, 310 First Street, SE. Washington, D.C.

4. Пішліть листи з подякою до тих членів Конґресу, які помагали рятувати М. Медведя. Дякуючи їм, просіть їх також продовжувати вимогу повної конґресової інверстиґації. Члени Конґресу, які найбільше допомагали, це сенатори Gordon Humphrey, Jesse Helms, Paul Simon, Jeremiah Denton. Члени Палати Репрезентантів: Don Ritter, Tom Lantos, Mary Rose Oakar, Chirsopher Smith ,Edward Feighan.

Тільки збірне зусилля усіх американських українців, для справи Мирослава Медведя є близькою і дорогою, запевнить властиве переведення в майбутньому подібних випадків, коли українці бажають здобути свободу в ЗСА.

Головний Уряд УНСоюзу

Праця над домом сеньйорів на Союзівці поступає вперед

На світлині (зліва): головний предсідник УНСоюзу д-р І. Флис, Анна Слободян, Володимир Квас, управитель Союзівки.

Союзівка. — Помешкання для старших віком союзовців прибирають щораз конкретніші форми. Праця, яку веде будівничий Микола Крумшин на підставі плянів архітекта Зенона Мазуркевича, вже розпочалася, місце на дім вичищено, фундамент поставлений і тепер будова іде скорим темпом вперед.

Досі апробовано три зголошення до дому, який буде мати 10 приміщень, та можна присилати дальші аплікації. Як уже інформовано, кошти перебування в одному приміщенні виносять або 2/3 пенсії америта, або мінімум 250 дол. місячно, що включає не лише кімнату, але також прохарчування і місце на паркування авта біля дому.

Організаційний Відділ УНС інформує про стінні календарі

Джерзі Сити, Н. Дж. — Організаційний Відділ УНСоюзу подає до відома відділових секретарів, що вже більше не приймається замовлень на стінні календарі 1986 року, видані коштом Союзу.

Реченець замовлень був усталений до 15-го листопада і всі ті секретарі, які замовили календарі згідно з реченцем, одержать їх до 10-го грудня 1985 року.

СОВЄТСЬКЕ ПОЛІТБЮРО ПІДТРИМАЛО ЖЕНЕВСЬКІ РОЗМОВИ

Москва. — Совєтське Політбюро, яке являється фактичним керівництвом комуно-московської імперії, підтримало на засіданні у понеділок, 25-го листопада ц.р., женевські розмови між генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим і президентом З'єднаних Стейтів Америки Роналдом Реґеном, назвавши ці розмови „головною політичною подією в міжнародному світі", яка може спричинитись до поліпшення „психологічного і політичного клімату між народами".

У совєтському становищі відмічується, що редукція нуклеарної стратегічної зброї буде залежати, мовляв, від постави Уряду ЗСА і заборони космічної зброї, чи стратегічної оборонної системи. Становище до цієї й інших справ появилося ще напередодні сесії Верховної Ради СССР, яка в першу чергу застановляється над економікою країни і новим бюджетом. Так званий совєтський парлямент і так не вирішує справ закордонної політики СССР, а тільки приймає до вірування те, що йому подає до відома Політбюро і Рада Міністрів. Усі постанови на Верховній Раді СССР приймаються „одноголосно" і не було ще ані одного випадку, щоб якусь справу, прийняту заздалегідь на засіданнях Політбюра чи Ради Міністрів, відкинули на сесії Верховної Ради, чи оспорювали, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти.

Виступаючи із вступною промовою на сесії Верховної Ради у вівторок, 26-го листопада, М. Ґорбачов закликав до динамічного розвитку совєтської економіки і кращого економічного плянування в майбутньому. У своїй промові, присвяченій в більшості економіці, генеральний секретар ЦК КПСС не заторкував справ закордонної політики а тим самим не інформував совєтських „парляментаристів" про його зустрічі з президентом Роналдом Реґеном в Женеві, але, як кажуть західні дипломати, ця точка буде обговорюватись на сесії.

Формально сесія затвердила на пості голови Ради Міністрів (прем'єра) ставленника М. Ґорбачова, Ніколая І. Рижкова, який прийшов на місце Ніколая А. Тіхонова, якого послали на емеритуру на 80-му році життя. Н. Рижков був найменований повним членом Політбюра і про нього дуже позитивно висловився совєтський лідер.

Появилися друком деякі музичні твори А. Рудницького

Ню Йорк. — Під фірмою НТШ, дійсним членом якого був покійний композитор Антін Рудницький, і заходами вдови Покійного Марії Сокіл появилися друком деякі твори з його музичної спадщини, а саме: Концерт на вельо і Романтична фантазія, „Інтрада" для скрипки, з фортепіянових творів „Соната", „Варіяції", два гуцульські танці, цикль пісень „Про поневолену Україну".

Заходами окремого комітету появиться незабаром друком у люксусовому альбомному виданні кантата „Посланіє" („До живих і мертвих") на мішаний хор і оркестру.

Названі вгорі ноти можна замовляти в книгарні „Свободи" або в книгарні „Арка" в Ню Йорку чи НТШ у Ню Йорку.

Я. Кулинич продовжує висвітлювати фільм „В'язень Христа ради"

Йонкерс, Н. Й. — Студія Ярослава Кулинича продовжує висвітлювати довгометражний кольоровий фільм „В'язень Христа ради", у якому розповідається про життьовий шлях, ув'язнення, перебування в комуно-московських концтаборах, приїзд на Захід, об'їзди українських поселень і величаві похорони в Римі Блаженнішого Патріярха і кардинала Йосифа Сліпого.

Про цей фільм появились вже численні нотатки і рецензії в багатьох періодиках діяспори, ане не всі громади мали ще нагоду побачити цей фільм на власні очі. Громади, які були б зацікавлені висвітленням цього фільму у їхніх місцевостях, можуть телефонувати до Я. Кулинича безпосередньо на число телефону: (914)476-5724 після 6-ої год. вечора.

В суботу, 30-го листопада, згаданий фільм буде висвітлений в Рочестері, Н. Й., в церкві св. Богоявлення, при 202 Картер вул., о год. 3-ій по полудні, і в школі св. Йосафата, при Стентон лейн, о год. 7-ій вечора. В неділю, 12-го грудня Я. Кулинич висвітить фільм у Сиракюзах, Н. Й., в Українському Народному Домі, при 1317 Захід Фаєт вул., о год. 4-ій по полудні.

Український Музей влаштовує передріздвяну зустріч

Ню Йорк. — Як повідомляють з Українського Музею, Управа і Адміністрація УМ влаштовує тут в неділю, 8-го грудня ц.р., о год. 5:30 вечора в залі будинку Визвольного Фронту, при 136 Друга авеню (другий поверх), традиційну передріздвяну зустріч.

У мистецькій програмі візьмуть участь: Юліян Китастий — гра на бандурі, сопрано Святослава Качарай — сольоспів при акомпаньяменті Михайла Лева, як теж відбудеться розграш, прихід з якого є призначений на Фонд нового будинку УМ.

Після програми буде традиційна перекуска. Вступ на цю зустріч для членів УМ є вільний, а для гостей добровільні датки.

РІЗДВЯНИЙ БАЗАР В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк.—64-ий Відділ СУА в Ню Йорку влаштовує Різдвяний базар, який відбудеться в суботу, 7-го грудня ц. р., від години 10-ої до 4-ої вечора, і в неділю 8-го грудня ц. р., від години 10-ої до 1-ої по полудні, тут в домівці СУА, при 108 Друга Авеню.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — В суботу, 30-го листопада ц.р., в год. 6:30 вечора тут в домівці УСВТ „Чорноморська Січ", при 680 Сенфорд авеню, відбудеться авторський вечір Олександра Скоценя, автора книжки „З футболом у світ". Цю зустріч організує імпрезова референтура УСВТ „Ч. Січ" і УСЦАК-Схід. Після офіційної програми вечора відбудеться товариська гутірка і перекуска. В часі зустрічі зацікавлені зможуть набути собі цю цікаву книгу з автографом автора.

М. ҐОРБАЧОВ ОБВИНУВАЧУЄ ЗСА

Москва. — Виступаючи на сесії Верховної Ради СССР, Міхаїл Ґорбачов вперше публічно признав необхідність політичного урегулювання становища в Афганістані. Однак він заявив, що проблема не може бути швидко вирішена лише з вини З'єднаних Стейтів Америки, які фінансують, підримують і спрямовують „банди контрреволюціонерів".

Коментуючи виступ М. Ґорбачова, один із західних дипломатів у Москві сказав, що „ця заява нічого не означає і не виходить за рамки звичайної совєтської риторики".

Совєтський Союз досі не відмовився від своєї заяви про те, що „він не виведе свої війська з Афганістану до того часу, поки ЗСА та інші країни не дадуть докази свого невтручання у внутрішні справи Афганської республіки".

Основним форумом для обговорення афганської проблеми досі були переговори в Женеві між представниками Афганістану і Пакістану. Ці переговори ведуться з 1982 року. На них досягнута лише згода сторін про повернення в Афганістан втікачів з Пакістану, Ірану та інших країн, але не було досягнуто проґресу в справі виведення совєтських військ з Афганістану.

Совєтський Союз недавно визнав збільшення втрат серед своїх військовослужбовців, але західні спеціялісти вважають, що кількість втрат для такої величезної армії, як совєтська, є допустимою. З початку аґресії в Афганістані загинуло, за приблизними підрахунками, біля 8,000 совєтських вояків і біля 30,000 було поранено.

У своїй промові М. Ґорбачов заторкнув також недавні переговори з президентом ЗСА Роналдом Реґеном. Назвавши переговори „позитивними", совєтський лідер підкреслив небажання американської сторони відмовитися від програми космічної оборони і назвав її „намаганням досягнути односторонньої військової переваги за рахунок передової технології".

„Як і в минулому, — сказав М. Ґорбачов, — Совєтський Союз зможе відповісти на будь-який виклик. Але ми хочемо добитися зменщення зброєння, а не створення нових видів зброї".

Говорячи про тільки що одноголосно прийнятий бюджет, в якому, як і в минулому році, лише 24 більйони карбованців виділяються на оборону, М. Ґорбачов підкреслив, що це „також свідчить про миролюбність" Совєтського Союзу.

Західні дипломати і обсерватори вважають цю цифру не характерною, бо в СССР багато не військових статтей видаткової частини бюджету так чи інакше зв'язані з обороною.

„Атлантіс" продовжує свій лет

Гюстон. — Семичленна залога міжпростірного корабля „Атлантіс", який вилетів у вівторок в вечорі, 26-го листопада 1985 року, виконує бедоганно своє завдання. Випущено вже два сателіти а це мехіканський та австралійський, а третій запущено в четвер 28-го листопада. Після випущення усіх трьох сателітів залога приготовляється до двох мандрівок в просторах, що мають тривати кожна по шість годин. Вони відбудуться, згідно з пляном, в п'ятницю і в неділю. Їхня ціль є провірити техніку зложення великих об'єктів в просторах руками людей.

Сателіт Сетком К2 випущений останній є першим необезпеченим сателітом, який належить фірмі РСА. Власники його не хотіли платити обезпечення, яке мало б виносити 50 мільйонів долярів тому, що обезпеченеві премії на сателіти значно піднеслися після того, як в останніх двох роках було сім невдач їх випущення.

Залога „Атлантіс" одержала на День Подяки окрему їжу в якій був індик з приправими, а з цим побажання від дружини команданта міжпростірного корабля Брюстера Шова, що передала залозі побажання від усіх їхніх родин на землі.

„Атлантіс" має закінчити свій лет у вівторок 3-го грудня по полудні приземленням у Каліфорнії.

У СВІТІ

ПРОВІНЦІЙНІ ЛІДЕРИ в Югославії критикували на своїй конференції центральний уряд прем'єр-міністра Мілька Плянінча за експерименти в економіці. Більшість провінційних лідерів заявили, що погіршення економічної ситуації в Юґославії може причинитись до заворушень на провінції і саботажів у сільському господарстві. Восьмичленна президентська комісія опублікувала на початку цього тижня новий економічний плян, який тепер буде обговорюватись на різних форумах. Теперішній президент Радован Влайковіч також переконаний, що збільшення відсотку інфляції, зменшення експорту товарів і погіршення життьового рівня населення, може викликати всенародне незадоволення.

СЕНАТОР РИЧАРД Ґ. ЛУҐАР, голова сенатської Комісії закордонних зв'язків, ще раз звернувся до президента Філіппін Фердінанда Маркоса, щоб він подбав про переведення дійсно вільних виборів в лютому наступного року, з участю спостерігачів з інших демократичних країн, щоб таким способом забезпечити стабільність у Філіппінах і включити у політичне життя також ті політичні сили, які тепер стоять в гострій опозиції до Маркоса. Каденція Маркоса вигасає аж в 1987 році, але він проголосив вибори на рік скоріше, щоб розвіяти сумніви щодо популярности його уряду. Крайова асамблея прийняла 26-го листопада постанову, що чергові парляментарні вибори в тій країні відбуватимуться 7-го лютого 1986 року.

ПРИНАЙМНІ ВІСІМ осіб були публічно розстріляні в Кабулі, столиці Афганістану, і натавровані пропаґандою як зрадники. Дипломати в афганській столиці думають, що всередині комуністичної партії ведеться міжфракційна війна на життя і смерть, і слабші падуть жертвами воєнного комуністичного режиму, підтримуваного багнетами понад 100,000 совєтською армією. Дипломати кажуть, що тіла помордованих були знайдені на вулицях міста минулого тижня. Вміжчасі совєтські танкові частини, скріплені гелікоптерами, або так званими повітряними кораблями, переводять зимову офензиву проти повстанських частин навколо Кабулю. Спостерігачі також завважили більшу армійську частину совєтських вояків у числі приблизно від 5 до 7,000 осіб, яка вийшла з міста, тобто з касарень і подалась у гористі місцевості.

Католицькі єпископи домагаються від Папи більших прав

Рим. — На синоді католицьких єпископів, який тепер відбувається в Римі, офіційні речники Ватикану і поодинокі учасники синоду признаються, що існують деякі розбіжності думок, щодо майбутнього керівництва Католицькою Церквою Тоді коли Ватикан змагає до затіснення влади і повернення її назад до Риму, єпископи, які прибули на синод з цілого світу, навпаки, домагаються децентралізації і більших прав в керуванні церковними справами.

Деякі офіційні високі речники намагаються злагіднити ситуацію і виступи таких Отців синоду, як, наприклад, Єпископа Йогана В. Ґрена з Норвегії, який відкрито виступив проти централізації влади у Ватикані. Він нарікав, що Ватикан воліє, щоб єпископи у місцях свого поселення були тільки його репрезентантами, без права вирішувати важливі проблеми у своїх країнах, специфічні для кожного народу. Єпископи, на думку Ґрена, отримують, за мало інформацій про рішення римської курії у справах Церкви, яка все вважала синод дорадчим, а не керівним тілом Ватикану.

Кардинал Годфрід Деннельс з Брюсселі в Бельгії, який є референтом для підсумків дискусії Отців синоду, заявив, що напруження, яке тепер заіснувало між єпископами і Ватиканом „лежить на серці" відповідальних чинників і самого Папи Івана Павла II. Він заявив на пресовій конференції, що цю проблему правдоподібно не вдасться розв'язати на „теологічному чи інтелектуальному рівнях", бо це є справа дуже делікатна і при поспішному підході можна нанести шкід для самої Церкви.

Владика Максим Германюк, Митрополит Української Католицької Церкви в Канаді, запропонував створити постійний синод з вибраних єпископів із законодавчими правами, що фактично заступилоб курію.

Виступ кардинала Йозефа Рацінґера, голови ватиканської Конґреґації для поширення католицької віри у світі, з критикою тих, які домагаються підвищеної ролі в керуванні Церквою, вказує, що Ватикан не є ще готовий на великі зміни, — кажуть церковні спостерігачі.

ВШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ В. СТУСА

Ню Йорк.—Пластовий курінь „Верховинки" влаштовує вечір в пам'ять Василя Стуса, який відбудеться в неділю, 15-го грудня ц. р., о год. 5-ій вечора, тут в Українському Інституті Америки, при 2 Схід 79-та вулиця. В програмі виступлять проф. Юрій Шевельов, який говоритиме про В. Стуса як поета, Н. Світлична, яка говоритиме про В. Стуса як людину, мистецьким читанням творів займатимуться Оля Кириченко-Шуган та Мистецька Студія Лідії Крушельницької. Музика — д-ра Ігоря Соневицького. Вступ—5 дол. для дорослих, а 3 дол.—для студентів і емеритів. Дохід призначений на переклади творів В. Стуса.

ВЕЧЕРНИЦІ У ВИППАНІ

Нюарк, Н. Дж.—Пластова Станиця в Нюарку та гурток Пластприяту влаштовують традиційні карнавалові Вечерниці з презентацією дебютанток, які відбудуться в суботу, 25-го січня ц. р. в залі Birchwood Manor, 111 No. Jefferson Rd. (off Rte 10), Whippany, N. J. Вечір починається о год. 7-ій вечора, а презентація дебютанток буде о год. 7:30 вечора.

До танців приграватиме оркестра „Темпо". Стрій вечерній. Вступ разом з вечерою 40 дол. для дорослих, а молодь до 23-го року життя 30 дол. з вечерою. Зголошення дебютанток, виключно пластунок з усіх станиць, приймає Зірка Боднар на число телефону (201) 763-3105.

В АМЕРИЦІ

НА ЛЕТОВИЩІ МІСТА Де Мойн, Айова, розбився двомоторний літак, в якому поверталася з Мілвокі жіноча спортова дружина стейтового університету Айови. Всі сім осіб, які були на покладі літака, загинули. „Всі вони були членами нашої університетської родини спортовців, — сказав Макс Юрік, старший тренер спортової дружини. — Це найбільш трагічна подія за всю історію нашого університету". В катастрофі загинули пілот, два тренери і чотири студентки, які день раніше здобули друге місце в бігу навпростець.

АҐЕНТИ ФБІ заарештували колишнього працівника Сі-Ай-Ей Леррі Ву-Дай Чіна, якого обвинувачують в шпигунстві на користь комуністичного Китаю. Л. Чін, якому тепер 63 роки, пропрацював у Сі-Ай-Ей біля 30 років і пішов на пенсію в 1981 році. Він народився в Китаї і є натуралізованим громадянином ЗСА. Два дні пізніше ФБІ заарештувало Роналда Пелтона за шпигунство в користь СССР. Він працював для Крайової Аґенції Безпеки від 1965 до 1979 року. ФБІ твердить, що арешт зроблено на підставі інформацій Віталія Юрченка. Ветеран сенатського комітету в справах розвідки сенатор Малколм Валлоп вважає, що випадки серед працівників секретних служб, які тепер почастішали, є результатом кампанії підвищених заходів безпеки, початої з ініціятиви комітету на початку 1980-их років.

ПОНАД СТО ЧЛЕНІВ Конґресу звернулися з письмовою просьбою до президента Роналда Реґена не надавати матеріяльної допомоги анґольським повстанцям, які борються з марксистським режимом. Лист був відповіддю на заяву Президента, який сказав, що він, можливо, одобрить надання допомоги повстанцям. Досі повстанці діставали підтримку лише від уряду Південно-Африканської Республіки, в той час як марксистський режим постійно одержує зброю і військове обладнання від СССР і країн Східньої Европи.

РЕЧНИКИ ДЕРЖАВНОГО департаменту заявили, що, згідно з домовленістю, досягнутою на переговорах у Женеві, будуть здійснені шість програм, які передбачають більш широкий обмін людьми між ЗСА і СССР. Совєтські і американські університети обміняються професорами, які на протязі академічного року будуть читати лекції з історії, культури й економіки. Буде здійснена програма обміну кращими студентами, які вивчають природничі і гуманітарні науки. Плянується розширити програми вивчення російської мови в Америці і англійської — в СССР. Будуть проводитися спільні медичні дослідження в ділянці боротьби з раком. Речники Державного департаменту заявили також, що обговорюється питання про обмін групами школярів на час вакацій і про створення спільних телевізійних програм.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повернеться тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Космічна станція

Від жовтня 1957 року минуло 28 років: тоді то большевицька Москва задивувала ввесь світ, випустивши у космос свого першого „Спутніка". Розпочалися перегони між ЗСА і СССР у досліджуванні космічного простору і, за твердженням фахівців, у цій ділянці Америка наздігнала і перегнала Совєтський Союз. За отих 28 років творчий ум людства зробив велетенський поступ, найбільше в ділянці техніки і медицини. Список штучних сателітів і космічних кораблів, висиланих в космос головноАмерикою і Совєтським Союзом, займає цілі друковані сторінки. Могутні ракети вистрелюють ті кабіни з людською залогою і без залоги і було їх уже стільки, що їхнє вистрілювання в безкрайній простір поза Землею перестало вже бути сенсацією. Різні оті штучні сателіти й космічні кораблі мали різні назви — „Аполло", „Експлорер", „Дискавері", „Вікінґ", „Колюмбія" по американському боці та „Спутніки" та „Союзи" по совєтському літали довкола Землі, людина проходжувалась вже по Місяці, також плянети Марс і Венера перестали бути тайною для дослідувачів.

В минулий вівторок Крайове Управління астронавтики і космосу (НАСА) з централею в Гюстоні, Тексас, повідомило, що з їхнього летовища в Кейп Канаверал на Фльориді вистрілено з успіхом новий космічний корабель „Атлянтіс" з місією заснувати в космосі постійну чи тимчасову станицю. Щось невірогідне, але правдиве. Речник НАСА покликався на слова президента Реґена, якими він вже давно заповів, що Америка встановить таку космічну станицю.

Чи воно стоїть у зв'язку з розголошеним в усьому світі пляном Реґена винайти протиракетну зброю із використанням космічного простору чи це окремий сутонауковий дослідний проєкт — відомо тільки фахівцям. Це взагалі така ділянка, яка тепер нараховує тільки обмежене число знавців фахівців. Але можна зважитись на передбачення, що так само, як компютори перестали вже бути загадкою і мають широке практичне застосування у банках, видавництвах чи поліційних станицях і визнаються тут вже тисячі-тисячі чоловіків і жінок, особливо з-посеред молоді, так само колись і про різні плянети і самі досліди над ними будуть відомості у шкільних підручниках і довідниках для широкої публіки. Людський дух не знає меж і не знає ніяких перешкод.

Орест Корчак Городиський

В ЄДНОСТІ СИЛА

Початок листопад 1985 року буде записаний в анналах не тільки чикаґської громади, як здоровий вияв солідарности в обороні молодого українського моряка Мирослава Медведя, який двічі пробував вибрати свободу й двічі був змушений як фізично, так і психічно повернутися на совєтський корабель „Маршал Конєв".

Сценарій цієї людської трагедії напевно має закуліси, про які згодом довідаємось, а які вже тепер починають вимурюватись у зв'язку з акцією як українців, так і американських патріотів — конґресменів і сенаторів. Дискусії в Сенаті виявили, що Адміністрація президента Реґена оперує, на жаль, лиш фразами про оборону прав людини, а коли йдеться про практичний вияв, то тільки й читаємо про жидів, які, мовляв, позбавлені прав людини в СССР. Невже ж інші національності в тюрмі народів СССР цієї проблеми не мають? Чи не варто було б державній Адміністрації згадати й інших — в нашому випадку і про українців?

Українська громада, не зважаючи на свої розбіжності, вміла знайти спільний вияв і силу взаємного братерства, і така сила є видною для всіх і для вся, приятелів і ворогів, видно її з екранів телевізійних апаратів, радіо і преси, яка рідко так докладно звітувала про українця-втікача.

Пересічні американські громадяни, що не забагато орієнтуються в міжнародній політиці, почали запитувати: На яких моральних принципах стоїть американська політика?

Чи права людини мають бути потоптані в ЗСА на те тільки, щоб декілька великих американських підприємств могли робити „бизнеси" з комуністами?

Смішно слухати наївно-неграмотні виступи деяких американських бизнесменів, а також політиканів — конґресменів і сенаторів, які вірять в мирову співпрацю, щоб зробити мільйони, і не здають собі справи, або й не знають, що ніякі конференції, ніякі переговори не змінять цілі комунізму — світової комуністичної революції, поневолення світу під брудним московським чоботом. Дотепер СССР не дотримав ні одного договорення, ніякої умови. Американські експерти повинні хіба про це знати. Конечно, щоб американські політикани поглибили своє знання про цілі і тактику комуністів.

Останні події з Медведем насувають ще інші думки. Чи не має комуністична аґентура своїх людей у тих портах, що до них причалюють совєтські кораблі?

Коли обсервувати політиканів і бизнесменів, що пропаґують роблення „ґешефтів" з комуністами, то стає ясним, що совєтська розвідка бере їх всіх до уваги як тих, що ради гроша можна купити. Преса приносить вістки, що дехто ради „срібняків" продавав державні таємниці ворогові — комуністам.

Так, як спільно українська громада станула на захист Медведя, так само з'єднано повинна домагатись докладного дослідження обставин, а головно тих людей, що зробили оба рішення. Не будемо здивовані, коли висліди досліджень можуть принести нові сенсації.

Большевики є спеціялістами дезінформації, а маючи своїх аґентів в Америці, можливо в пресі й телебаченні їм не важко є проп-хати інформацію для них корисну.

Здавалось би, що в теперішній напруженій ситуації американські урядові чинники повинні скористати з досвіду тих, що на власній шкірі зазнали благ „ясного сонечка" і його наступників. Видається, що дорадниками є ті, які навіть, будучи в СССР, не зазнавали таких переслідувань як громадяни поневолених народів.

Якщо ці останні події заставлять нашу громаду застановитись над успіхами проведеної спільної акції, то висновки повинні бути: В єдності сила.

Дарія Кузик

А. РУДНИЦЬКИЙ: НЕЗАТЕРТЕ МІСЦЕ В ІСТОРІЇ МУЗИКИ

Десять років тому, 30-го листопада, нагло відійшов у вічність д-р Антін Рудницький. Було це тільки кілька тижнів після основуючих зборів Світового Об'єднання Українських Професійних Музик у Ню Йорку (24-го жовтня 1975), під час яких його одноголосно вибрали на голову. Слухаючи тоді його, сповненого великих задумів, і подивляючи постійну динамічність його діяльности, нікому й на думку не могло прийти, що в недалекому майбутньому нашою спільнотою сколихне болюча вістка про його передчасну смерть.

Антін Рудницький був не тільки піяністом, віртуозом і композитором та дириґентом, але також автором двох книжок — „Історія української музики" та „Про музику і музик", кількох більших праць і численних статтей на музичні теми, рецензій та некрологів, якими прощав своїх друзів з мистецького світу у безповоротну дорогу. Важливою ділянкою була його педагогічна діяльність як на рідних землях, так і в Америці. Був дійсним членом НТШ.

Він редагував своїми статтями на всі важливіші прояви українського музичного життя. Визначався великим організаційним хистом і завжди старався реалізувати свої задуми без огляду на великі труднощі наших еміґраційних умовин. Завжди старався поставити музичне життя нашої спільноти на вищий рівень і в тому напрямі постійно працював.

У композиторській творчості користувався складними засобами сучасної техніки, через які все таки часто пробивалась мелодійність і ліричність тематичного матеріялу зі скарбниці української народної творчости.

Його хорова композиція „Гамалія" була виконана ще хором Академічної гімназії у Львові, коли композиторові було всього 17 років. Закінчив Львівську Консерваторію, а опісля університетські студії та Вищу Музичну Школу у Берліні, зі золотою медалею у 1926 році.

У Берліні спеціялізувався у композиції і дириґентурі. Там дістав запрошення від Греції на пост професора Академії в Атенах. Але й там він не був довго, бо в 1927 році прийшло запрошення від музичних кіл Харкова, де на нього чекав пост дириґента опери і професора Консерваторії ім. Миколи Лисенка. Подиву гідною була його багатогранна діяльність не тільки в Харкові, але також у Києві, куди він переїхав в 1930 році. Там він організував концерти симфонічних творів композиторів України, а також концерти, присвячені творчості поодиноких композиторів, а при тому пропаґував їхні композиції у своїх сольових виступах. Поміж іншими операми була його старанням поставлена опера Миколи Лисенка „Тарас Бульба".

В тому часі чимраз більше давалось відчувати паралізування розвитку української музики московськими урядовими колами. Це турбувало А. Рудницького і він робив відповідальним совєтським колам конкретні закиди. Він писав про умисне, тенденційне спихання української музики на другорядне місце, про вкрай несправедливий клімат для вияву нових, ориґінальних течій і про постійне підкреслювання залежности української музики від російських зразків. Протестував проти практикованого насилля над композиторською творчістю. Не міг погодитися з фактом, що навіть у чисто інструментальних творах, наприклад, у знаменитій третій симфонії Бориса Лятошинського, партійна критика вишукувала ідеологічні ухили і приневолювала композиторів переробляти свої твори (В. Витвицький: Антін Рудницький — музичний критик і музикознавець", „Про музику і музик" стор. 10).

Далі Василь Витвицький згадує про дві статті, що їх написав Ігор Дурнєв, який закидає А. Рудницькому антисовєтські позиції, а також про статтю Івана Лященка, який додатково „робить закид А. Рудницькому за те, що він не назвав відомої теорії про спільний корінь трьох східньослов'янських народів..."

У 1931 році Антін Рудницький одружився з примадонною опер у Києві й Харкові Марією Сокіл, з в 1932 році пощастило їм вирватися із поневоленої Москвою України та переїхати до Львова. Наступні 5 років — це час посиленої мистецької діяльности обидвох мистців та їхніх виступів на сценах столичних міст Австрії, Чехо-Словаччини, Польщі, Мадярщини, Литви й Німеччини. У програмах своїх концертів вони завжди включали твори українських композиторів, щоб познайомити чужинців з досягненнями української музичної творчости. А. Рудницький мав також виклади про українську музику в берлінському університеті та писав статті на музичні теми й рецензії, які були друковані теж у музичних журналах різних народів. При тому слід відмітити, що про великий талант та успіхи Марії Сокіл із захопленням писали як свої, так і чужі музичні критики.

У Львові А. Рудницький з невичерпною енерґією організував музичні імпрези, включно із симфонічними концертами та був співосновником Союзу Українських Професійних Музик. Отже, багато праці вклав у пожвавлення музичного життя Галичини.

Другого грудня 1938 р. перед спільним виїздом до країн Середньої Европи в залі Музичного Товариства ім. М. Лисенка відбувся концерт Марії Сокіл в супроводі А. Рудницького. Дохід був призначений на фонд всеукраїнського Конґресу Союзу Українок. В моїй пам'яті залишилось, що гимн Союзу Українок з нагоди того конґресу написав саме А. Рудницький. Його виучували не тільки членки по містах і містечках, але також по селах, де тільки були відділи Союзу Українок. У 1934 році цей гимн співали спільно у Станиславові багатотисячні маси учасниць конґресу.

Під час композиторського конкурсу у Варшаві в 1937 році першу нагороду здобув А. Рудницький за фортепіянову сонату на теми стрілецьких пісень. Це було велике досягнення українського композитора.

До Америки приїхав А. Рудницький з дружиною 8-го грудня 1937 року з метою дати низку концертів, прихід із яких був призначений на допомогу „Народній Лічниці" у Львові, цебто на викінчення й устаткування першого українського шпиталю, основником і меценатом якого був Митрополит Шептицький.

Влітку 1938 року вони

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про дні народження і смерти

Якось недавно були ми на традиційній „дванадцятці" в НюЙорку і, спізнившись із-за передсвяточного руху на автострадах, прийшли на проповідь отця пароха, але не на повідомлення, що, звичайно, є напочатку. І так дещо здивовані вислухали після Служби Божої Панахиду, бо не були певні за кого вона відправляється.

Але коли ми у розмовах біля церкви заторкнули це питання — одна особа з молодого покоління жартома заявила: „А я думала, що Панахида — це частина української Служби Божої у неділю..."

Насправді, в тому випадку. Панахида мала оправдання — це було десятиліття смерти широковідомої провідниці жіночого руху.

Але саме цей факт пригадав питання, яким заскочив нас недавно один із членів молодшого покоління, в якого вже діти у віці, коли ставиться десятки запитів і вимагається на них логічної відповіді.

Питання, на яке наш співрозмовник не вмів відповісти доростаючим дітям і тому поставив його нам, було чому ми, українці, завжди відзначаємо дні смерти наших визначних людей, а не дні народин, як це є, наприклад в американській спільноті. І справді ми святкуємо кожного року день народин Вашінґтона, і Лінколна, а ось тепер буде державне свято і день народин Мартина Лютера Кінґа, дармащо він згинув на вулицях Мемфісу, і це вбивство потрясло цілим світом.

Але ми відзначаємо день, коли вбито на вулицях Парижу Симона Петлюру, і впито на вулицях Роттердаму Євгена Коновальця, і коли згинув Роман Чупринка, чи Степан Бандера. І так у безконечній черзі святкуємо з відповідними жалібними відправами та академіями всіх наших провідних людей із Визвольних Змагань, світочів літератури, музики, суспільного життя. Чому воно так — питав нас наш знайомий?

На жаль, і ми не могли йому дати відповіді. Хтось з наших журналістів пояснював цей факт тим, що ми бездержавний народ і тому слід нам у той спосіб згадувати наших героїв українського життя. Хтось радив поглянути в життя інших народів, що боряться за свою незалежність, як у них святкується.

Але де б ми не шукали такого загальноприйнятого звичаю, як у нас, — аналогії не можна було знайти.

І як тут вияснити нашим молодим людям, чому ми зі засади святкуємо роковини смерти, а не народин? А вони слушно переконують, що всі ті люди таки спершу народилися і це була радісна подія, яку слід згадувати в першу чергу.

О—КА

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ОДИН ВКЛАД З. ОНИШКЕВИЧА

В дописі „У Філядельфії відбулася мистецька виставка Зеновія Онишкевича" авторка Ірена Райнер не згадала про вклад мистця в українське прикладне мистецтво, а саме оформлення друкованого слова — книги і журналів.

Крім карикатур, ілюстрацій і обкладинок для американських видань З. Онишкевич є довголітнім ілюстратором журналу для дітей „Веселка", що його видає УНСоюз, виконав для цього журналу кольорову обкладинку до річника 22-го за 1975 рік та зілюстрував і виконав повнокольорову обкладинку до збірника Володимира Барагури „Калиновий міст", яку теж видали Український Народний Союз — „Свобода".

Володимир Барагура
Вудгейвен, Н.Й.

ЦЕНТР МІЖНАРОДНИХ і стратегічних досліджень при Джорджтавнському університеті опублікував рапорт про збільшення військових видатків ЗСА. Вищі військові чини вважають теперішнє щорічне збільшення військового бюджету на півтора відсотка явно недостатнім і заявляють, що в 1990 році боєздатність американської армії буде перебувати на рівні 1970-их років. Для того, щоб американська армія зберегла свою боєздатність хоч би на нинішньому рівні, треба щороку збільшувати військовий бюджет на 6 відсотків.

ПРИБРАНІ ДІТИ академіка Андрея Сахарова, Татьяна Янкелєвіч і Алєксєй Сємйонов, які проживають в Массачусетс, повідомили, що недавно вони мали телефонічну розмову зі своєю мамою Єленою Боннер. Вона сказала, що вилетить з Москви до Риму в понеділок, 2-го грудня, і пробуде в Італії п'ять днів для консультацій зі спеціялістами з очних хвороб. Після цього вона вилетить до Бостону, де повинна перенести кардіологічну операцію. У телефонічній розмові взяв участь також А. Сахаров, який сказав, що почуває себе добре.

ТИСЯЧОЛІТТЯ

ІНТЕРВ'Ю З ПРОФ. МАҐОЧИМ

IV.

П.: А як мається справа з Комітетом Християнства в Україні, що складається з католицьких, православних і протестантських представників і який очолює проф. Володимир Янів з Українського Вільного Університету? Як мається справа з Гарвардським Проєктом Тисячоліття разом із запропонованими публікаціями і конференцією у Равенні, Італія? Чи ті заходи не допоможуть змінити образ християнства в Україні на Північно-Американському континенті?

В.: На жаль, не думаю, що допоможе. Конференції в українській мові і в найбільшій частині при участі українських вчених навряд чи зможуть досягнути північно-американську наукову громаду, не говорячи вже про публіку, загально. А що стосується до Гарвардського Проєкту, то багато соток томів ранньої світської української літератури, хоч перекладених на багато мов, навряд чи зможуть мати безпосередній вплив, якщо навіть приймемо, що той монументальний проєкт буде довершений і виданий. Щождо Равенни з її візантійською культурною атмосферою в засадничо західньому католицькому довкіллі, то вона є як географічно, так і духово, далеко віддалена від північно-американського оточення. Все сказане не означає, що таких проєктів не треба здійснювати. Вони повинні бути реалізовані, і українська громада мудро зробить, коли підтримає їх морально і фінансово. Важливе є те, щоб не очікувати, що вони змінять загальне поняття про українські справи.

П.: Чи не є це проблема публічних зв'язків?

В.: Українці завжди мали проблему їхнього зображення в неукраїнському світі. Мали вони її по Першій світовій війні, коли ніхто на Заході серйозно не підтримував їх справедливих претенсій до державної незалежности; мали вони її під час 1930-их років, коли Захід не знав про спустошення, спричинене голодом; мали вони її під час і по Другій світовій війні, коли їх підозрівали у співпраці з Гітлером і в мордуванні жидів. Накінець, вони навіть мають проблему з публічними зв'язками в справі приходу християнства до їх власної батьківщини тому тисяча років, бо, як я вже згадав, неукраїнський світ, якщо він знає, або чув щонебудь про цю подію, то знає це виключно як охрищення Росії.

ЧАСТИНА II: ЯК ЗАПРОПОНОВАНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЖЕ ДОПОМОГТИ УКРАЇНЦЯМ?

П.: Якщо те, що Ви говорите про розуміння чужинцями українців правдиве, то що можна зробити, щоб це змінити?

В.: Скликати запропоновану міжнародну конференцію в справі християнства в Русі, зформульовану в Римі. Вона могла б бути ідеальною нагодою для українців виступити на форумі і таким способом притягнути увагу як наукових, так і релігійних кіл, як теж і поінформованої публіки.

П.: Але як можна очікувати, що українські католики і православні сидітимуть в екуменічному оточенні разом з представниками московської патріярхальної православної Церкви, яка ухвалила ліквідацію української католицької і православної Церков в Україні?

В.: Я думав, що я вже вияснив, що ми не плянуємо екуменічного зібрання, а наукову конференцію. Далі, ніхто нікого не запрошує сидіти ні з ким. Кожному дається нагоду висловити своє становище на публічному і впливовому форумі. А тому, що тепер єдиний загальний погляд на проблему є з російської перспективи, то з того українці найбільше скористають.

П.: Як саме було б це зроблено?

В.: Передусім, є структурно фальшиве поняття, яке вимагає пояснення. Як вказано в робочому пляні (який без дозволу видано багато разів і неправильно прийнято за викінчену програму), є дві засадничі частини: триденна наукова програма з 12 доповідачами на тему середньовічної проблематики християнства в Русі, і дебати з представниками різних інституцій, в більшості Церков, на тему ідеологічних імплікацій значення тисячоліття для сучасної Церкви і держави.

П.: А чи не запрошуєте Ви совєтів?

В.: Ніхто нікого не запрошував. Це справа Комітету академічної програми, коли він розпочне свою діяльність і лише якщо і коли будуть забезпечені фонди для конференції. Щобільше, нема запоруки, що якийнебудь науковець зі Совєтського Союзу буде запрошений, або в разі запрошення, чи він або вона його прийме. Усе, що є — це список із 45 прізвищ осіб, яких комітет у Римі уважає провідними спеціялістами в справі Київської Русі. А з тих 45, троє зі Совєтського Союзу: Дімітрі Ліхачев, Боріс Рибаков, Петро Толочко, і ще троє зі Европи: Іван Дуйчев з Болгарії, а з Польщі Анджей Поппе і Едмунд Пшекоп. Усі вони відомі на Заході своїми науковими досягненнями. Проф. Дуйчев є теж членом редакційної колеґії Гарвардських українських студій.

П.: Отже, 6 з 12 доповідачів були б зі Совєтського Союзу і Східньої Европи?

В.: Я сказав, що є список 45 потенційних доповідачів, шість з яких є зі Совєтського Союзу та Східньої Европи. З того списка 45, Комітет академічної програми запросив би 12. Я думаю, що 1 або 2 запрошення може будуть вислані до східньоевропейських або совєтських науковців.

П.: Але чи не запросили Ви представників московського патріярхату і „совєтської релігії"?

В.: Це стосується до другої головної частини конференції; це частина, яка з огляду на публічні зв'язки або на зображення українців в неукраїнському світі є може найважливіша, і яку дотепер описувано в найбільш спотвореній формі.

П.: Як це так?

В.: Наприклад, першого дня, коли звіти українських газет досягнули Торонто, „новина" поширилася з уст дорогою поголосок, що Патріярх Пімен прибуде до Торонто і що взаміну Папі Іванові Павлові II буде дозволено поїхати до Совєтського Союзу, особливо до Вільна, в католицькій Литві. Фантастичне рівняння „Торонто-Вільна" виринуло, бо архиепископа Пітіріма з Волоколамська, який є головою дуже важливого відділу видавництва московського патріярхату змішано на списку з патріярхом Піменом. Тому Пітірім став Піменом, а Папа їде до совєтської Литви.! Щождо „совєтської релігії", то це постало з іронічної інтерпретації слова „совєтський", яке з'явилося поруч інших категорій на списку учасників дебати. Суттєва справа така, що Совєтський Союз відзначає, для своїх власних цілей, Тисячоліття Християнства в 1988 році і виглядає, що їхній провідний ідеолог в цих справах є Ніколай Гордієнко, автор нещодавно виданої книги в російській мові „Крещеніє Русі: факти і леґенди". Тому, що запропонована дебата має стати „форумом, присвячених ідеологічним вплутуванням проблеми з особливим натиском на її значення для сучасної Церкви і державний інтересів", то виглядало б доречним, якщо північно-американське громадянство знатиме, як і чому офіційно атеїстична держава святкує прихід християнства до неї.

П.: Але, чим, властиво, є ця друга частина конференції — дебатою?

В.: Ідею в дійсності взято зі знаменитої серії публічної телевізії, що була в 1984 році п. з. „Конституція: та делікатна рівновага". Головною частиною програми були високої якости дебати, чи докладніше, виміна думок, що мала місце у Залі незалежности у Філядельфії на актуальні теми, як наприклад везення чорних автобусами до публічних шкіл, аборти, виявлювання мідіями урядовим таємниць тощо. Там були делеґати або представники інституцій, яких докладно випитував, подібно, як це діється в суді, професор школи прав з Колюмбії, Гарварду тощо. Залежно від знання і кмітливости модератора дебати, чи, докладніше, „судового випитувача", глядач осягнув прекрасне розуміння головних питань даної проблеми.

П.: І це є те, що Ви сподіваєтесь зробити з темою тисячоліття?

В.: Точно так. Чи ж може бути кращий спосіб привернути увагу північноамериканського громадянства на епохальну подію Тисячоліття Хрищення в Київській Русі, ніж за посередництвом телевізії, навіть якщо це публічна, а не комерційна телевізія?

П.: Чи ви дійсно сподіваєтися звести разом такі суперечні погляди?

В: Ми не сподіваємося звести суперечні погляди разом. Ми даємо нагоду різним поглядам бути вислуханими.

Продовження буде.

В обороні українського імени

В четвер, 24-го жовтня ц.р., в Інституті Просвіти у Вінніпеґу відбулися інформаційні сходини представників українських організацій Вінніпеґу і околиць у справі акції, яку веде Централя Комітету Українців Канади в обороні українського імени в Канаді. Хоча понад 80 організації були поінформовані про ці наради, прийшли представники лише сімох організацій, — УНО, школи ім. Шашкевича, ОЖЛВУ, Куреня УСП ім. Дрота, УПА, І-УКР і ТУС.

Мирон Спольський, предсідник манітобської Комісії Захисту Українських Громадських Прав, відкрив засідання і виголосив доповідь, в якій дав загальний огляд праці. Він пояснив, що в лютому ц.р. федеральний уряд прем'єра Малруні створив Комісію у справі нацистських воєнних злочинців у Канаді, т.зв. Комісію Дашена, яка складається з одного чоловіка — визначного канадського судді Жуль Дешена. Ця комісія була створенна у зв'язку зі сильними та постійними натисками на прем'єра Малруні деякими секторами канадської спільноти — особливо групою жидівської громади в Квебеку.

Комісія Дешена має такий мандат:

1. Перевірити, чи в Канаді живуть нацистські воєнні злочинці;
2. Якщо так, то перевірити, як їм був даний доступ до Канади;
3. Порекомендувати урядові, як уряд має повестися супроти цих воєнних злочинців.

М. Смольський твердить, що ціль Комісії Дешена є бездоганною і чесною, „але саме створення комісії і цілий процес створив форум для знеславлювання певних етнічних груп у Канаді, головно українців". Загально є закиди, що українська громада заховує воєнних злочинців.

Було пояснено, що такі жидівські організації як Дослідчий Центр Сімона Візенталя, Канадсько-жидівський конгрес та організація Б'най Б'рит твердить, що члени Української Дивізії, яка була дивізією німецького Ваффен СС, безпричинно мордували невинних жидів. Ці організації тврередять, що в Канаді є між 660 і 2,200 українських воєнних злочинців.

Слухачі почули перевірку деяких арґументів, вживаних проти цих обвинувачувань.

Перш за все, М. Спольський пояснив, що Українська Дивізія „ніколи не була поліційною дивізією і ніколи не виступила проти цивільного населення. „Всупереч обвинувачуванням жидівських організацій, дивізія не була створена для того, щоб співпрацювати з Гітлером. Загально відомо, що хоч Українська Дивізія була дивізією німецького Ваффен СС, але було порозуміння з німцями, що Українська Дивізія веде боротьбу лише проти совєтів, а не проти західніх альянтів. М. Спольський теж ствердив, що „ані УПА, ані ОУН не брали участи в будь-яких антижидівських акціях".

Важливо підкреслити, що хоч жидівські кола у своїх нападах на українців, твердили, що українці були найгіршими антисемітами, пригадуємо, що „на території України більше ніж 40 відсотків жидів пережили війну порівнююче з 10 відсотками жидів, які пережили війну у Франції, Бельгії чи Голляндії". Важливо також зазначити, що населення України допомагало жидам рятуватися від смерти — „самого Сімона Візенталя вирятував від смерти українець Боднар", — сказав Спольський.

Потім М. Спольський відповів на жидівський закид про те, чи канадський уряд правильно поступав під час приїду втікачів після Другої світової війни,. Спольський ствердив, що „кожна особа, яка подалася на переїзд до Канади, пройшла принайменше п'ять перевірок". Раніше суд у Нюренбурзі ствердив, що члени Української Дивізії не були воєнними злочинцями. Ця сама група теж пройшла перевірку англійського уряду та канадського парляменту, і на цій базі їх прийняла Канада.

М. Спольський пояснив що „ми всі можемо співчувати жидам, які втратили свої родини під час війни, проте слід не забувати, що українці так само, і не менше, потерпіли під час війни". Доповідач згадав також про „двостандартність" жидівських організацій — з одного боку вони твердять, що українці є воєнні злочинці, а з другого боку що жидівська рада, жидівські поліції в ґетто та в концентраційних таборах, які видавали на смерть своїх власних братів і сестер, „були змушені це робити та що вони не мали права рішити, чи бути членом поліції, чи ні".

М. Спольський підніс питання — чому Комісія Дешена не є зацікавлена воєнними злочинцями інших часів. М. Спольський сказав, що „канадський уряд приймає як іміґрантів таких, які в різних країнах, де вони жили, були учасниками військових маневрів та нападів на невинне цивільне поселення" — наприклад, генерали В'єтнаму.

М. Спольський теж підніс питання, чому совєти так зацікавлені внутрішніми справами Канади. Він каже, що совєти готові канадцям вислати будь-які „докази". Ця „евіденція" є у формі документів з часів Другої світової війни, які знаходяться лише в Совєтському Союзі, та письмові і телевізійні свідчення очевидців, які живуть в СССР.

М. Спольський сказав, „що прокуратор Руденко, який відповідає за совєтське свідчення проти т.зв. воєнних злочинців, рівночасно є відповідальний за розправи проти дисидентів в Совєтському Союзі". Жидівські організації створили сильний натиск на федеральний уряд та на Комісію Дешена, щоб звернутися до совєтів по „евіденцію". Цікаво згадати, що ці самі організації виступають проти вживання „совєтської евіденції" проти дисидентів у Совєтському Союзі — ще один приклад „двостандартности".

На закінчення М. Спольський прочитав становище Централі КУК:

Якщо Комісія Дешена знайде в Канаді воєнних злочинців, судові розправи проти них мусять відбутися лише в Канаді, користуючися тільки канадською евіденцією;

Канадський уряд не повинен депортувати тих, які суд визначив винними;

Уряд не повинен творити постійну інвестиґаційну комісію для прослідження обвинувачень.

М. Спольський пояснив, що справа оборони українського імени в Канаді є справою всіх українців. Він сказав: „Перед нами у Вінніпеґу стоїть завдання поінформувати наших співгромадян про цю справу; наша акція мусить включити такі точки;

Увійдіть в контакт з вашим послом листовно або телефонічно та повідоміть його, що ви є проти створення Комісії Дешена і будете проти переведення будь-якого слідства проти т.зв. воєнних злочинців, а головно проти використання совєтських „доказів" в канадських судах;

Напишіть листа до прем'єра Малруні, пояснюючи ваше становище;

Напишіть листа до провінційного посла в цій справі;

Жертвуйте часом та грішми, щоб допомогти в цій справі;

Запросіть членів манітобської комісії захисту на засідання вашої організації або парохії, щоб пояснити цілу справу вашому членству.

Після головної доповіді говорив д-р Володимир Лебедин. Він пояснив слухачам, що акція комісії захисту коштує величезні гроші — найменше два мільйони долярів, і просив, щоб всі українці фінансово підтримували комісію захисту — „ми мусимо любити український народ не лише серцем, але й з кишені — нас не можуть вбити".

При кінці засідання була відкрита дискусія. Під час дискусії були підняті всілякі питання і думки, як наприклад: „багато українців лише філософують — нас є замало, які готові дати доляра"; „деякі думають, що мене там не було — це не моя справа" „гроші треба збирати між українцями — інші не дадуть".

Деякі слухачі підняли питання підтримки українських Церков. Всім відомо, що православна і католицька митрополії видали звернення до всіх вірних, щоб підтримувати акцію максимально. Слухачі хвалили митрополитів за їхню підтримку, але твердять, що в більшості поодинокі отці, католицькі і православні, не підтримують акції. Слухачі навели приклади: в одній церкві є „офіційна підтримка", але „священник вважає, що збірки на церковні справи є важніші; в другій церкві священик каже, що це політична справа — в церкві, на неї місця немає".

Борислав Біляш II

Вечір Богдана Лепкого

Нечасто маємо нагоду спинитись на шляху і поклонитись пам'яті наших літературних величин. Але коли підготовляєтся вечір Богдана Лепкого, тоді багато людей бере в цьому участь. Богдан Лепкий люблений і популярний у пам'яті старшого покоління. Тому коли 20-ий Відділ СУА у Філядельфії влаштував 27-го жовтня ц.р., в його пам'ять святочний вечір, прибуло багато людей з Філядельфії й околиці, а також із дальших сторін.

Вечір відкрила коротким словом голова Відділу Лідія Бурачинська. Вона привітала присутню рідню поета, а саме: його рідну дочку Софію, його синову Аню Лепку-Петріну, сестрінка, д-ра Романа Смика, дбайливості якого завдячуємо виставку на цьому вечорі, і дальших свояків — родини Ліщинських, Козаків із дітьми, Яремчишинів, Назаревичів, Лонкевичів і Костиків. Потім вона передала провід вечором, поетці Марії Гармаш, яка по черзі викликала виконавців.

Першим зайняв місце при пульті д-р Роман Смик. Він приготував і виголосив головну промову, в якій розповів про життєвий шлях поета. Він оперся на виставці матеріялів, що були розкладені на столах здовж стіни залі в Культурному Центрі. Тут, починаючи від навчання у гімназії в Бережанах до студій у Відні і Кракові, виднілись свідоцтва і світлини поета. Окреме місце мали на виставці його малюнки. Богдан Лепкий залюбки малював і навіть записався найперше на студії образотворчого мистецтва у Відні, а потім вже перейшов на славістику, коли розчарувався в малярстві. Тут був його автопортрет, портрет жінки і дочок й інших членів родини. Дальші етапи життя і творчости теж насвітлені на виставці і в промові. Закінчивши студії, поет працював у середній школі у Кракові, звідкіля вирвав його і родину буревій Першої світової війни. Тоді він знайшов інше призначення. Його прикріпили до табору полонених у Німеччині для опрацювання українців, що їх призначили осередні держави для дальшої участи у війні. Там замешкав він з родиною і там він осягнув своє 50-ліття, що його врочисто відсвяткували в Берліні у 1922 році.

У 1926 році Б. Лепкий повернувся з родиною до Кракова, де йому запропонували провід університету місце лектора, а пізніше професора української літератури. І він сповняв це завдання аж до 1939 року, до вибуху німецько-польської війни. Шістдесятліття поета відсвятковано врочисто у 1932 році, що теж відбилось широко в виставці в залі.

Писати почав ще під час студій у Відні. Його перші поезії ліричні і вони присвячені особистим переживанням. Одначе, доволі скоро він звернув свою увагу на громадські й історичні події. Вже в 1908 році зарисувалась перед ним постать гетьмана Івана Мазепи. Повісті почав писати щойно по війні. Тоді появляється одна за одною — „Веселка над пустирем", „Вадим", „Сотниківна", а щойно пізніше — тетралогія про Івана Мазепу. На виставці були виставлені всі ці літературні видання поруч із науковими.

Науковим творам присвятив Б. Лепкий свій час у Кракові. Тоді видав нарис історії української літератури польською мовою, потім видав антологію української літератури і цілий ряд біографій. Першою з них була наукова біографія Тараса Шевченка, далі - життєпис Марка Вовчка, Маркіяна Шашкевича, Василя Стефаника; все це побачило світ в останніх роках його життя.

Матеріял для виставки перебрав д-р Р. Смик під опіку, коли помер син поета. Тоді родина передала йому ці матеріяли з наміром популяризувати їх у різних скупченнях української еміґрації. Підготовою до виставок займається дружина доктора Лідія Смик, яка цим разом не могла приїхати через хворобу в родині.

Після закінчення доповіді почалися мистецькі виступи. Першим виступив ред. Микола Францужденко з Вашінгтону, який прорецитував вірш „Колисав мою колиску" і оповідання „Квітка щастя". Він віддав ці речі зі зрозумінням. Потім співачка Ії Мацюк—Грицай проспівала у супроводі Дарії Гординської-Каранович пісні „Вечером у хаті", „На склоні гір", муз. В. Барвінського, і „Фінал" муз. Д. Січинського. Співачка вклала в ці пісні всю свою снагу. Потім Володимира Кавка продеклямувала вірші „Сніжок паде", „Горять свічки" і „На чужині". Публіка гаряче оплескувала кожного виконавця.

Слідував виступ піяністки Дарії Городинської-Каранович. Вона заграла „Думку" В. Барвінського, „Баркаролю" Миколи Лисенка і Прелюдію Ес-дур Левка Ревуцькуго. Публіка віддячилась їй рясними оплесками.

І знову деклямації - ред. М. Францужденко прочитав вірші „На небі сонце гасне", „Гей, ялице", „Голос надії" з великою експресією. Ія Мацюк-Грицай проспівала пісні — „У лісі" муз. Василя Барвінського і „Думка" музика Якима Вечора. У супроводі Дарії Каранович-Гординської вони прозвучали надхненно Уривок із тетралогії „Мазепа" („Мотря", т.1) де западає рішення серед козацької старшини іти зі шведським королем, відчитав ред. Микола Француженко незвичайно сильно. Заля немов завмерла, слухаючи.

Ще раз виступила Дарія Каранович-Гординська, відігравши Баляду Ґ-моль Шопена. Вдячна публіка подякувала їй оплесками. Кінцевою точкою був виступ Володимири Кавки з читанням поеми Б. Лепкого „У храмі св. Юра", яка потрясла слухачами.

На цьому закінчилися виступи виконавців. Присутні подивляли оформлення сцени, що було завданням мистця Романа Василишина. Посередині виднів портрет Богдана Лепкого його роботи; над ним був уложений рисунок гербу його роду, а по обох боках видніли дати — 1872-1941.

Присутніх чекав ще буфет. Тут ще обговорювали поодинокі виступи, оглядали виставу, ділились враженнями. Дух Богдана Лепкого завітав між нас і лишив свій слід між нами.

Л.Б.

Людина, що залишила слід

(В перші роковини смерти д-ра Зенона Нижанківського)

Є люди без тіні, і люди, що не залишають слідів. Люди, які проходять життя вузькою стежкою самолюбства, й люди, які мандрують широкими шляхами братолюбія, співпраці й допомоги одиницям, громадам й ідеям. Одним і другим після смерти належиться традиційна згадка, залежна від їхнього життя. Одним щонайвище родинна, другим громадська, й то не лише згадка, але признання і подяка з вдячности й для прикладу іншим. До цих других, без сумніву, належить д-р Зенон Нижанківський.

Св. п. д-р Зенон Нижанківський

Коротка біографія Покійного, за інформаціями його близького родича й приятеля д-ра Володимира Чуми, така: народився 13-го жовтня 1897 року, закінчив гімназію у Дрогобичі, а правничі студії у Львівському університеті, склавши вимагані три ригористичні іспити, одержав звання доктора права на Ягайлонському університеті в Кракові. Після того відбував адвокатську практику апліканта в Познанщині і, склавши адвокатський іспит, відкрив 1934 року адвокатську канцелярію в Дрогобичі. Після першої окупації Галичини совєтами перейшов нелеґально кордон й з 1940 року продовжував адвокатську практику в Люблині, обороняючи українське населення перед жорстокими німецькими спеціяльними судами. В 1943 році, рятуючись перед новою совєтською інвазією, виїхав з дружиною до Німеччини. Після окупації цього краю альянтськими арміями, провадив обмежену адвокатську практику перед американськими військовими судами аж до часу дальшої еміґрації за океан.

Життя в Злучених Стейтах Америки для д-ра Нижанківського на початках не було легким. Маючи з природи слабке здоров'я, він був примушений працювати фізично. Та, незважаючи на труднощі, зумів не лише вижити, але й закінчити наново правничі студії і, склавши адвокатський іспит, стати адвокатом. І студії і складення іспиту, щоб стати членом американського адвокатського стану, вимагали чималого труду й наполегливости. Відомо, що серед усіх професій в тому часі вимагалося зовсім нових і повних студій тільки від адвокатів й дисидентів. Це й було причиною того, що декілька тисяч галицьких і волинських українських адвокатів і суддів в Америці були примушені зрезиґнувати зі своїх професій, і тільки горстка перемогла неоправдані ригористичні вимоги й повернулася до давньої професії. Либонь їх можна порахувати на пальцях двох рук. До тих вийнятків належав покійний д-р Нижанківський.

Адвокатура сама по собі не була самоціллю для д-ра Нижанковського. Право цікавило його не лише, як засіб здобути професію і засоби прожитку, але й як ділянку суспільних знань, яка формує взаємини поміж одиницями, й нерідко вирішує їх долю. Особливо цікавило Покійного совєтське право, а водночас і право народів Східньої Европи. Це й скерувало його до правничого відділу Конґресової Бібліотеки у Вашінґтоні, де він провів біля двадцяти років на праці упорядника правничої літератури, перекладача, а зокрема знавця совєтського і східньоевропейського права. Був відомий як у бібліотеці, так й поза нею, як один з найкращих знавців цього важливого у цю пору знання. Здобувши повагу серед адміністрації бібліотеки, д-р Нижанківський мав змогу й нагоду допомогти деяким молодим колеґам здобути працю в цій цінній установі. Свої роки в Конґресовій Бібліотеці він згадував, як найкращі в житті.

Студії та глибоке знання права по обох боках океану й прив'язання до свої ранньої професійної групи привели д-ра Нижанківського до українського правничого гурту, що утворився вже наприкінці сорокової декади цього сторіччя у Ню Йорку. Став активним членом Товариства Українських Правників у ЗСА й співробітником його органу „Правничий Вісник", в якому в книзі ч.3 з 1971 року була надрукована його цінна стаття п. н. „Процес Вячеслава Чорновола. Спроба юридичної аналізи". Відомо мені, що він готував до друку більшу працю про німецьке судівництво в американській окупаційній зоні Німеччини, але невідома доля цієї статті, як теж рукописів доповідей, які він читав на засіданнях Т.У.П., між іншим і про згадане судівництво та його участь у ньому.

Д-р Нижанківський походив із відомої музикальної родини. Був великим знавцем української музики й її ентузіястом. Був диригентом хорів у своїх громадах, зокрема у Вашінгтоні, й заходився видати твори свого улюбленого кузена, композитора Нестора Нижанківського, на що за життя і в своїй останній волі призначив більші суми. Саме тепер проходить друк першої збірки його цінних фортепіянових творів заходами Українського Музичного Інституту.

Помер д-р Нижанківський на 87-му році життя, саме два дні перед річницею народження 11 жовтня 1984 року і був похований 16-го жовтня на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, нюджерзького стейту. У перші роковини смерти відбулися поминальні Служби Божі в церквах в Ню Йорку, Філядельфії, Вашінґтоні, Вудбайні, Н. Дж. і в Люрді, Франція. Нечасто трапляється таке, що оповістку про перші роковини смерти супроваджає двічі довше повідомлення виконавців останньої волі Покійного із довгим списком записів для 21 передової церковної, наукової, культурної і допомогової української установ на загальну суму 46,000 долярів.

Глибокий і цінний слід залишив покійний д-р Зенон Нижанківський в житті своєї національної громади.

І за це йому і його родові з правом належиться добре заслужена вічная пам'ять.

Ярослав Падох

В БУДАПЕШТІ закінчилася 26-го листопада міжнародна конференція для справ культури, але жадного комунікату не підписано з причини розбіжности думок західніх і східніх делеґацій. В одному усі делеґації погодилися, що такі конференції є потрібні і їх треба скликати по можливості частіше. Делегати на цьому форумі вважають, що помимо розбіжности думок делеґації порушили багато справ, які увійшли до Гельсінкських угод і вже це саме треба вважати успіхом. Форум в Будапешті було скликано з ініціятиви міжнародної комісії безпеки і співробітництва в Европі у 10-ту річницю підписання Гельсінкських угод.

ОДИН ПОЛІЦІЯНТ загинув, а декілька були поранені в Атенах, Греція, у висліді експльозії бомби підкладеної злочинними елементами, найбільш правдоподібно скрайньо-лівими, або комунітичними терористами, які ведуть тепер боротьбу з поліцією, яка, на їхню думку, поводилась брутально проти демонстрантів і застрелила 15-річного середньошкільника минулого тижня. Бомба зумисно була зірвана в тій хвилині, як біля автомобіля із розривним матеріялом переїжджав поліційний автобус.

ЛІДЕРИ КИТАЙСЬКОЇ Народної Республіки скликали до Пекіну черговий конґрес молоді (китайського комсомолу), щоб зупинити хвилю протестів молоді проти некоронованого китайського лідера Денґ Шіаопінґа, а зглядно його політики „відкритих дверей", тобто широкої співпраці Китаю з усіма державами світу, в першу чергу з індустріяльними країнами Заходу. Якщо політика Денґа переможе то треба сподіватися далекойдучих змін на керівних становищах в молодечій організації. Одним слово, „полетять голови" тих керівників, які закликають молодь виходити на вулиці і голосно протестували проти зв'язків Китаю з „капіталістичними країнами", — кажуть політичні спостерігачі.

ПОСЕРЕДНИК У переговорах з ливанськими мусулманами-шіїтами про звільнення американських закладників, які перебувають в руках схоплювачів, зустрічався в Ню Йорку з віцепрезидентом Джорджом Бушом й іншими офіційними особами ЗСА, а також з генеральним секретарем Об'єднаних Націй Гавіє Перезом де Куеяром, який не тільки похвалив місію Англіканської Церкви, але обіцяв свою допомогу. Террі Вейт заявив, що з Ню Йорку він знову полетить до Бейруту, щоб закінчити свою місію. Він вірить, що його заходи будуть успішними.

А. Рудницький...

(Закінчення зі стор. 2)

повернулися до Львова, а восени виїхали ще раз до Америки і тут вже їх застав вибух Другої світової війни.

На американській землі А. Рудницький оснував музичну школу в Тамс Ривер, Ню Джерзі, а також був професором Академії Вокального Мистецтва, Філядельфійської Консерваторії, опісля Музичної Академії. Від 1954 року був дириґентом Союзу Українських Хорів Америки. В 1969 році була виставлена його опера „Анна Ярославна" з нагоди 75-ліття Українського Народного Союзу. У наших еміґраційних умовинах це було дійсно велике досягненням та доказом не абияких організаційних здібностей А. Рудницького. Прем'єра відбулась у Ню Йорку 24-го травня, а наступного дня мали можливість познайомитись з нею також мешканці Філядельфії. Восени відбулись ще її вистави у Дітройті, Клівленді, Чикаґо й Торонто, а також старанням Р. Стівенса — у Монтреалі.

Св.п. А. Рудницький.

Музика опери „Анна Ярославна" була написана протягом неповна п'яти місяців (від 22-го червня до 16-го листопада 1966 р.), а інструментація була зроблена протягом чотирьох місяців (це 430 сторінок партитури). Про те, як творилась опера „Анна Ярославна", цінні інформації подав сам композитор, подаючи при тому з вдячністю імена всіх тих, які причинились до її виставлення. („Про музику і музик", стр. 146-160).

Поміж численними творами А. Рудницького є ще дві опери — „Довбуш" із 1938 року та „Княгиня Ольга", що її композитор, на жаль, не закінчив. Взагалі залишив він велику музичну спадщину, яка чекає на дослідників виконавців і видавців. Слід ще подати, що у своїй композиторській творчості А. Рудницький придержувався радше великих музичних форм. Навіть його пісні є в циклах по кілька разом, творячи при тому гармонійну цілість.

Їх дім у Тамс Рівер був свого роду центром музичного життя на східньому побережжі ЗСА. Вони вдержували широкі товариські зв'язки не тільки з українськими, але також із музиками різних інших народів. Яка шкода, що А. Рудницький не мав часу написати споминів.

В Тамс Ривер також виростали обидва їхні сини, які одержали високу музичну освіту: піяніст-віртуоз Роман і челіст Доріян Рудницькі.

Цього року старанням дружини Марії Сокіл вийшли друком: Два мужеські танки, чотири концертові етюди, Соната (нагороджена у Варшаві), „Дівертіменто", Романтична Фантазія, Інтрада і Фантазія для скрипки з фортепіяном, цикл пісень про поневолену Україну, Концерт для челя і фортепіяна, також є інструментація на велику оркестру).

Оснований в 1975 році Видавничий Фонд ім. Антона Рудницького займається виданням симфонічної кантати „Посланіє".

За вийнятком кількох композицій, друкованих ще за життя А. Рудницького, всі інші його численні твори зберігаються в рукописах. Ця його велика музична спадщина запевнить йому важливе місце в історії української музики.

Родинна імпреза інж. Ю. Дачишина

(У його 80-річчя)

Чикаговець інж. Юрій Дачишин (посередині) святкує свій 80-річний ювілей в колі дітей, рідних і знайомих; з правого боку при кінці стоїть автор допису інж. Степан Куропась.

Інженер Юрій Дачишин, людина героїчної епохи Української Військової Організації, засуджений польським наглим судом (доразьним) у Львові на найвищу кару — смерть. Літа минають. Юркові, що тоді, 1931 року, було 26 літ, тепер минає 80 років, він — простолінійний колишній боєвик Української Військової Організації, УВО, вірний весь час Декалогові ОУН, арештований і засуджений ще німцями на розстріл, і лише завдяки полковникові Бізанцові оминув смерти.

У процесі Кравцева і товаришів на лаві підсудних засіла сама боєва сметанка УВО, — згадати хоч би імена Качмарських Пеленського, Матійціва. Їм закидали злочини за саботажеву акцію 1930 року. Предсідником Наглого суду був суддя Яґддзінський, т. зв. „вшехпольський ендек", знаний теж як той, що засудив двох українських героїв — Біласа і Данилишина, на смерть через повішення. Брутальний польський юрист перед виконанням присуду над вуйком і сестрінком скликав палестру українських адвокатів — оборонців, приніс зі собою шнур, на якому розпрощаються зі світом українські герої, і запевнив їх, що шнур сильний і не урветься під тягарем повішених. Всіх тих польських суддів бундючної шляхетської Польщі, про яку нам при польському війську давно за моїх часів не вільно було згадувати інакше як Сьвєнта Ржечпосполіта, забрали большевики, коли німці розбили Польщу, доля яких відома — ҐУЛаґ або розстріл. Одинока українська потіха в тому, що польські тоталітаристи дочекалися... Москви.

Комісарем поліції у Львові для українських справ був яничар Чеховський, який при виході засуджених зі залі приступив до Дачишина, що дістав найбільшу кару, і сказав: „Будеш висіти!" на що його в'язень відповів: „Заки мене повісять, тебе з'їдять хробаки". Так і сталося: Чеховського застрілив бойовик Березинський. Пацифікація неспокійних українців під час розрухів 1930 року була брутальна. Я приїхав у червні 1930 року до Галичини, як кур'єр з грішми на оборону підсудних, то бачив на Поділлі, як горіли маєтки польських дідичів і колоністів. Народ мстився. Міністер внутрішніх справ Пєрацький згинув з рук боєвика УВО. Така була тоді доба: Україна впала та і Польщу завалила,.

Імпрезу родинного характеру, що відбувалася в Домі Сеньйора, відкрив брат Юрка д-р Іван Дачишин. Найстарший брат згинув як вояк Української Галицької Армії під Перемишлем 17-літнім щойно хлопцем. Була це імпреза пошани для сеньйора родини Дачишиних Юрія при участі родини Гарасовських, Таранів і Заяців, — Таран — рід потомка чернігівський козацьких старшин, посвоячений подружжям єдиної дочки Ювілята Христі.

Висвітлені були фільми весільні родини, фільм церковної громади св. Володимира, фільм української громади на дозвіллі над озером Равнд Лейк, на яких ми бачили людей, що 20 літ тому були активні в житті (староста) громади. Деякі з них, як д-р Тома Лапичак, відійшли у засвіти, а деякі, як Наталія Іванів, старостина на весіллі дочки Христі, очолює тепер Центральну управу Українського Золотого Хреста, вибрана на „День Праці" на нову каденцію. Інтересно, що сам Ювілят приготовив щедру гостину яствія і питія, а жіноча еліта подбала про торти, декорації і фільмові виступи.

Єдиний я, поза членами родин, дітей, внуків і правнуків, мав слово на імпрезі про те, що українська громада в Чикаґо ще тоді, за почином Організації Державного Відродження України ОДВУ, влаштувала протестаційне Віче, коли почула, що Юрій Дачишин засуджений. Головним промовцем на вічу був ред. „Свободи" д-р Лука Мишуга, який вмів довести людей до сліз і багатої збірки в грошах на оборону засуджених. Як бесідник сказав, що Юрко Дачишин, як виходив зі залі суду, сміявся в очі тим, що йому в дорозі докучали, — заля встала і крикнула: „Таких нам треба і тепер, бо Пора се великає єсть!

Степан Куропась

Нехай пам'ятники говорять...

У серці міста Вінніпеґу відкрито минулого року пам'ятник жертвам штучного голоду на Україні в 1932-33 роках. Під проводом вінніпеґського відділу КУК українська спільнота рукою мистця Коваля воздвигнула ще один пам'ятник, який міг викликати побоювання, що стане звичайною прикрасою міста. Та склалося інакше — пам'ятник починає промовляти.

СКВУ звернувся зі закликом до вільного світу, щоб щороку першої неділі листопада многолюдно відзначати і пригадувати світові цю українську трагедію. „Про злочини Гітлера світ вивчає щоденно, а злочин сталінського режиму призабутий" — зауважив недавно у радіо-розмові один із відомих канадських композиторів Любомир Мельник і він сам своєю творчістю віддав належне, написавши концерт-реквієм про штучний голод.

3-го листопада о год. 2-ій під тим особливим пам'ятником зібралось понад 1,000 представників української спільноти, громадських, суспільних, молодечих і політичних установ, прем'єр провінції Манітоби Гаверд Полі, президент міста Бил Норі. Священослужителі церков, православної під проводом Митрополита Василія Федака і католицькі священики відправили спільно спеціяльну Служ бу Божу. Співали об'єднані хори під дириґентурою Буячка і Гнатюка. Опісля голова вінніпеґського відділу КУК Г. Дмитришин попросив до слова достойних гостів. У змістовних промовах і посадник міста, і прем'єр провінції підкреслили вагомість спорудження пам'ятника тим, які загину ли голодовою смерт ю. „Ту прірву, ту чорну сторінку в історії треба вивчати — наголосив прем'єр. — Треба вірити, що той синьо-жовтий який майорів тоді із прапорами Канади і міста Вінніпеґу, стане колись прапором вільного українського наро ду" підкреслив посадник міста. Після промов свідки тих жорстоких літ поклали вінки синьо-жовтих квітів, залунав гимн „Ще не вмерла Україна".

Відтак пам'ятник знову житиме щоденним життям міста, але раз у році, в першу неділю листопада він оживатиме і промовлятиме про українську трагедію 1932-33 років.

Кажуть, „історія — вчителька життя"; молода і багатокультурна Канада стає щораз уважнішою її студенткою. Присутність прем'єра провінції і посадника мала вимовне значення.

Але на нас, українцях, що заплатили найбільш жорстоку ціну за мир і свободу і в час миру, і в часі війни у двадцятому столітті, лежить обов'язок, щоб вічная пам'ять не вмовкала, щоб ті події не пішли в забуття. Вивчення світом тієї найчорнішої сторінки його історії зміцнить фундамент миру.

Походи за мир тільки тоді будуть успішні, коли відбуватимуться не тільки у просторі, вулицями сучасних міст, але і сторінками найновішої історії.

Пам'ятник українського голокосту біля будинку міської ради Вінніпеґу закликає щоденно до того повчального - другого походу у часі, також мирного походу...

Пристаньмо біля того пам'ятника — він багато скаже!

Осип Демко

ПОСАДНИК ФІЛЯДЕЛЬФІЇ Вілсон Ґуд оголосив про введення надзвичайного стану на території 30 кварталів в районі Елмвуд у зв'язку з актами вандалізму і расистською демонстрацією, в якій взяли участь 200 білих молодих людей, незадоволених тим, що в їх районі поселилися дві негритянські родини. Лідери громадськости Філядельфії критикували демонстрантів, які викрикували расистські гасла і вимагали виселення з їх району чорних.